

Pengeinstitutter

Halvårsartikel 2021

Indholdsfortegnelse

1. Sammenfatning.....	3
2. Indtjening.....	4
3. Indlånsoverskud og negative indlånsrenter.....	5
4. Kreditgivning	8
5. Forbrugerbeskyttelse	16
6. Bilag	19

1. **Sammenfatning**

Den økonomiske situation i første halvår 2021 var præget af COVID-19-krisen, dog i mindre udtalt grad end i 2020. De danske pengeinstitutter kom ud af første halvår med en stigning i overskuddet i forhold til andet halvår 2020, og generelt afspejlede nøgletallene en bedring af økonomien. Pengeinstitutterne tjente samlet lige over 16 mia. kr. mod 3,7 mia. kr. i samme periode året før. Størstedelen af stigningen i overskuddet skal tilskrives positive kursreguleringer og meget lave nedskrivninger på udlån i perioden.

Nettorenteindtjeningen er fortsat under pres fra lavrentemiljøet og afspejler endnu ikke den fulde effekt af de nedsatte grænser for negative renter på husholdningernes indlån, fordi de seneste nedsættelser af grænserne først trådte i kraft fra juli 2021. Pengeinstitutterne havde i perioden første halvår 2019 til første halvår 2021 en fordobling af indlånsoverskuddet til 667 mia. kr.

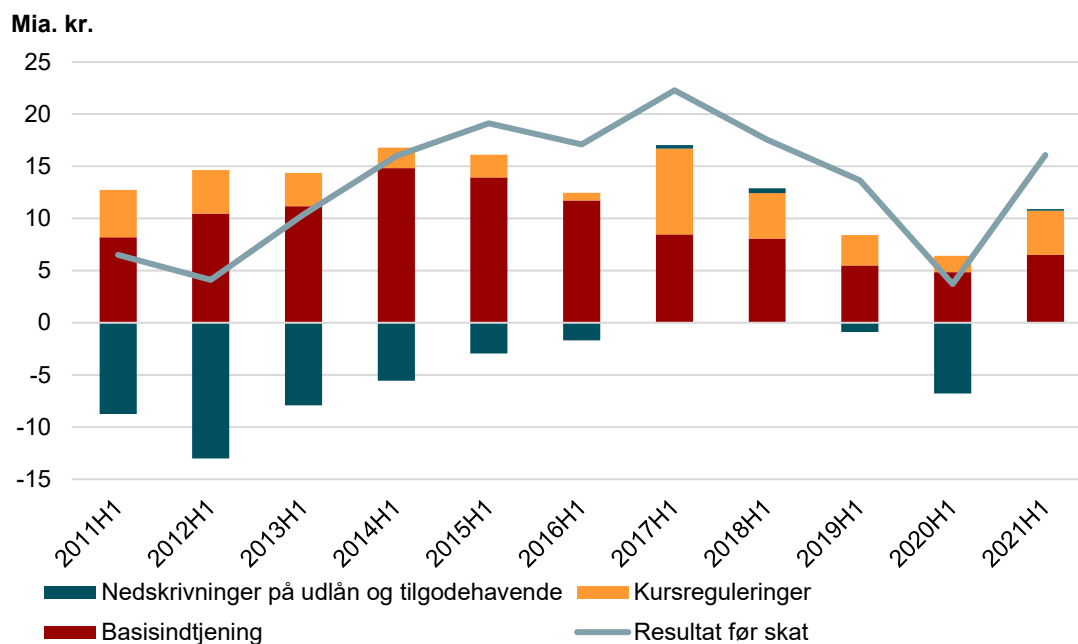
Udlånsvæksten i pengeinstitutterne var samlet set negativ. Det skal givetvis tilskrives de statslige hjælpepakker og den økonomiske usikkerhed grundet COVID-19-krisen. De mindre institutter oplevede dog isoleret set en moderat udlånsvækst.

Andelen af non-performing-lån (NPL) blandt erhvervs kunder lå stabilt fra 2020 til 2021, dog med en lille stigning i bygge- og anlægsbranchen. Landbrugets NPL-andel faldt fra første halvår 2020 til første halvår 2021.

2. Indtjening

Pengeinstitutternes overskud steg fra 3,7 mia. kr. i første halvår 2020 til 16 mia. kr. i første halvår 2021, jf. figur 1. Stigningen skyldtes især lavere nedskrivninger. Kursreguleringerne bidrog også, da de i samme periode steg fra 1,6 mia. kr. til 4,2 mia. kr.

Figur 1: Pengeinstitutternes overskud er i bedring efter COVID-19-krisen

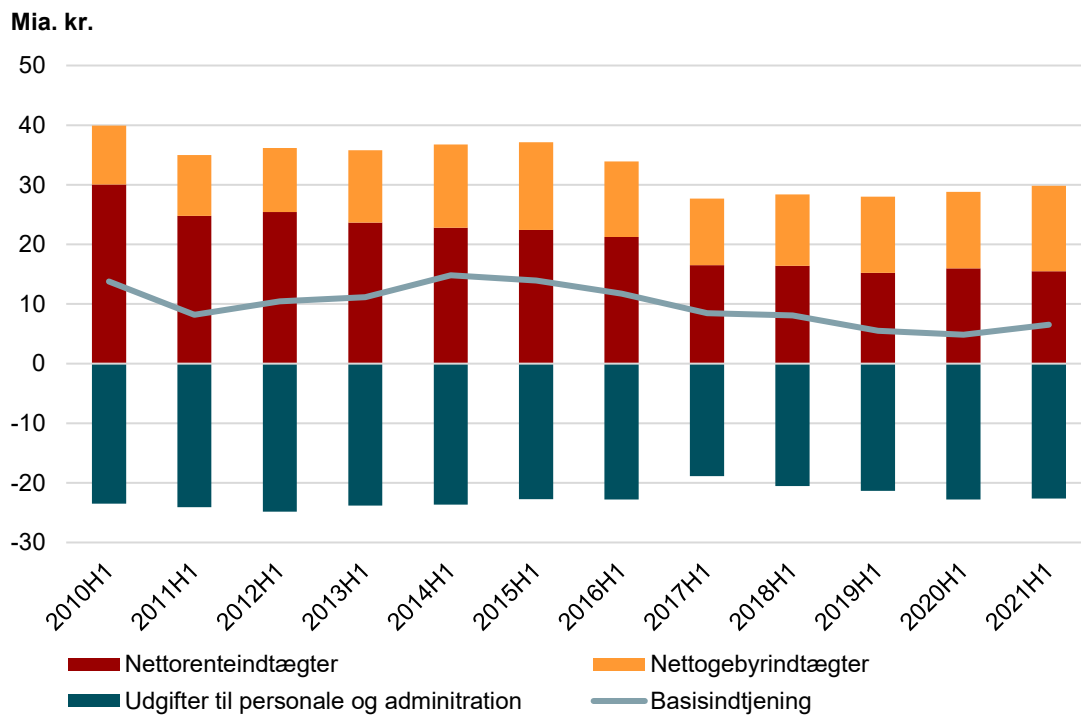
Note: Basisindtjeningen består af nettorente- og nettogebyrindtægter, udgifter til personale og administration samt andre driftsindtægter og -udgifter. Dette er et udtryk for kreditinstitutternes kerneforretning. Bemærk overgangen til IFRS9 i primo 2018, der kan have betydet højere nedskrivninger.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Pengeinstitutternes basisindtjening steg i første halvår efter at have været faldende før COVID-19-krisen, jf. figur 2. Basisindtjeningen steg med 2,2 mia. kr. sammenlignet med første halvår 2020, svarende til 47 pct. Stigningen skal i høj grad tilskrives stigende nettogebyrindtægter og en reduktion i personaleudgifter og administration.

Lavrentemiljøet har i mange år presset indtjeningen i pengeinstitutterne. Nettorenteindtægterne faldt fra første halvår 2020 til 2021 med 0,1 mia. kr. til 15,9 mia. kr. Renteindtægterne faldt med 2,1 mia. kr. sammenlignet med første halvår 2020, mens renteudgifterne faldt med 2 mia. kr. En større udbredelse af negative indlånsrenter for både husholdninger og virksomheder bidrog isoleret set til at forbedre nettorenteindtægterne. Pengeinstitutterne nedsatte over en bred kam de beløbsgrænser for indeståender, der bliver forrentet negativt.

Figur 2: Fortsat pres på nettorenteindtægterne

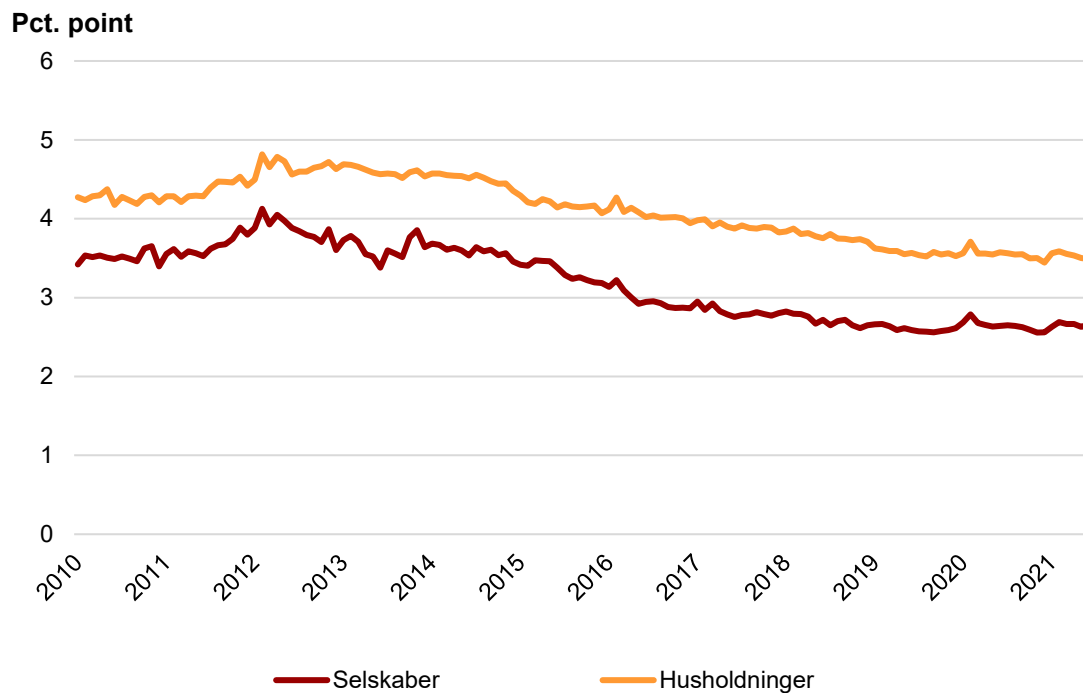

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

3. Indlånsoverskud og negative indlånsrenter

Presset på institutternes nettorenteindtægter skyldtes i høj grad et pres på pengeinstitutternes rentemarginal (forskellen mellem udlåns- og indlånsrenten), jf. figur 3. Presset på rentemarginalen er opstået, fordi det generelle fald i renterne på penge- og kapitalmarkederne har presset pengeinstitutternes udlånsrente ned, uden at institutterne har reduceret indlånsrenterne i samme omfang.

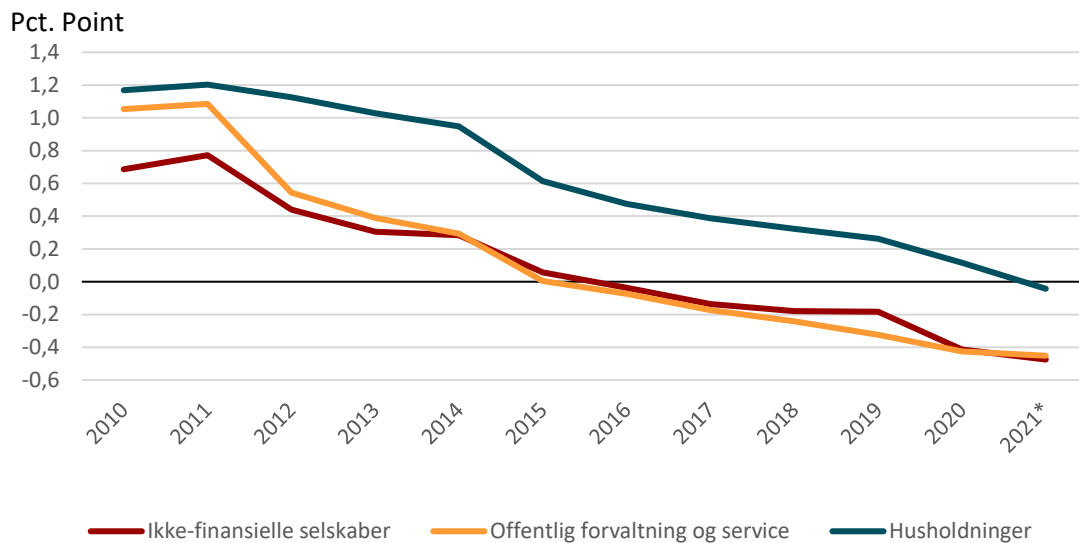
Figur 3: Pengeinstitutternes rentemarginal

Note: Rentemarginalerne er forskellen mellem renten på udlån og renten på indlån. Rentemarginalerne for 2021 løber frem til og med juli.
 Kilde: Danmarks Nationalbank.

Pengeinstitutternes indlånsrente har historisk været tæt korreleret med Nationalbankens indskudsbevisrente og indlånsrentemarginalen. Forskellen mellem Nationalbankens indskudsbevisrente og pengeinstitutternes indlånsrente har historisk været positiv. Siden 2012 har Nationalbankens indskudsbevisrente været enten 0 eller negativ, og da pengeinstitutternes gennemsnitlige indlånsrenter var positive i store dele af perioden, jf. figur 4, har dette forretningsben haft stadig sværere ved at bidrage positivt til pengeinstitutternes indtjening. De gennemsnitlige indlånsrenter er dog faldet stødt i perioden 2010-2021 og blev i første halvdel af 2021 også negative for husholdningerne.

Figur 4: Pengeinstitutternes gennemsnitlige indlånsrente

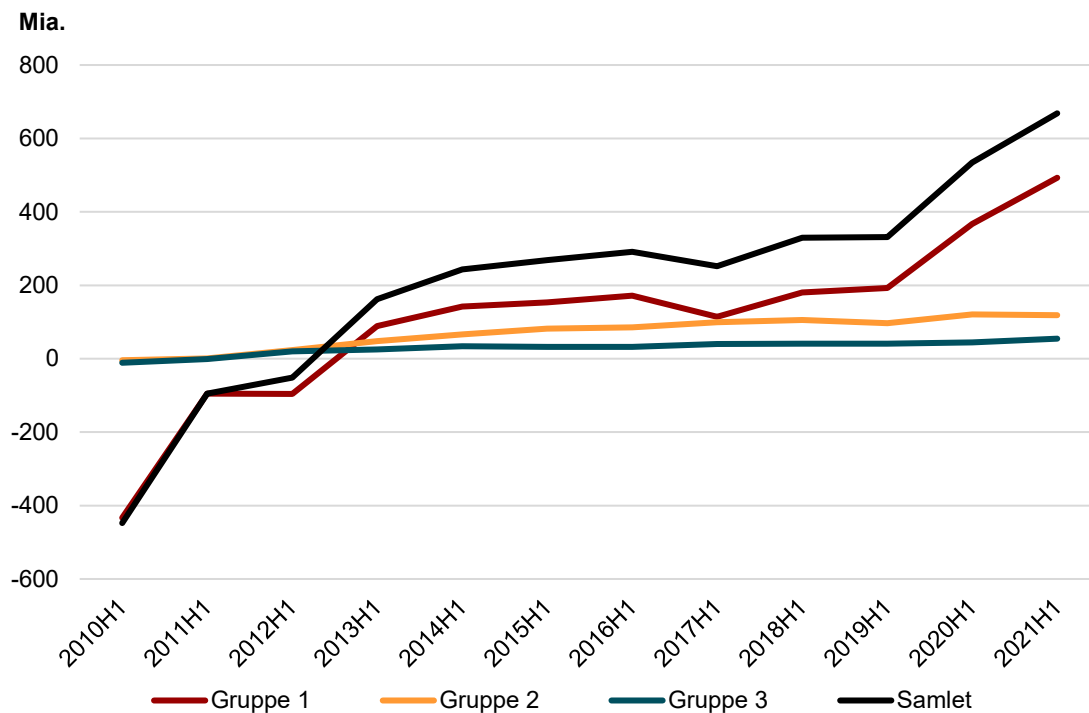
Kilde: Danmarks Nationalbank samt egne beregninger.

Note: Renterne i 2021 er et gennemsnit af januar-juni.

I dag skal private typisk betale en rente på -0,6 pct. af indeståender over 100.000 kr., og flere institutter tager negativ rente af hele indlånet, hvis kunden ikke har andre kundeforhold med instituttet.

Den øgede brug af negative renter har endnu ikke resulteret i faldende indlån. Pengeinstitutternes indlånsoverskud eksklusive repo'er steg i første halvår med ca. 134 mia. kr. sammenlignet med første halvår 2020 til 668 mia. kr., jf. figur 5. Dette kom umiddelbart efter en stor stigning fra 2019 til 2020 på ca. 203 mia. kr., efter at indlånsoverskuddet havde ligget relativt stabilt siden 2014. Samlet set betyder det, at indlånsoverskuddet er fordoblet siden begyndelsen af COVID-19-krisen. Udviklingen skyldes hovedsageligt en stor stigning i indlån på 18 pct. siden 2019, mens udlånene i samme periode faldt med 3,6 pct. Stigningen i indlånet kan bl.a. tilskrives udbetalte feriepenge og udskydelse af moms- og skattebetalinger, der har understøttet husholdningernes og virksomhedernes likviditet. Dertil kommer i en vis udstrækning tilbageholdt forbrug som følge af smittebegrænsende restriktioner, f.eks. rejser til udlandet. Historisk har indlånsudviklingen også været påvirket af de relative renter på indlån og alternative placeringer. Denne forskel er i et historisk perspektiv lav, hvad der bidrager til et højt indlån.

Figur 5: Indlånsoverskuddet steg markant under COVID-19-krisen

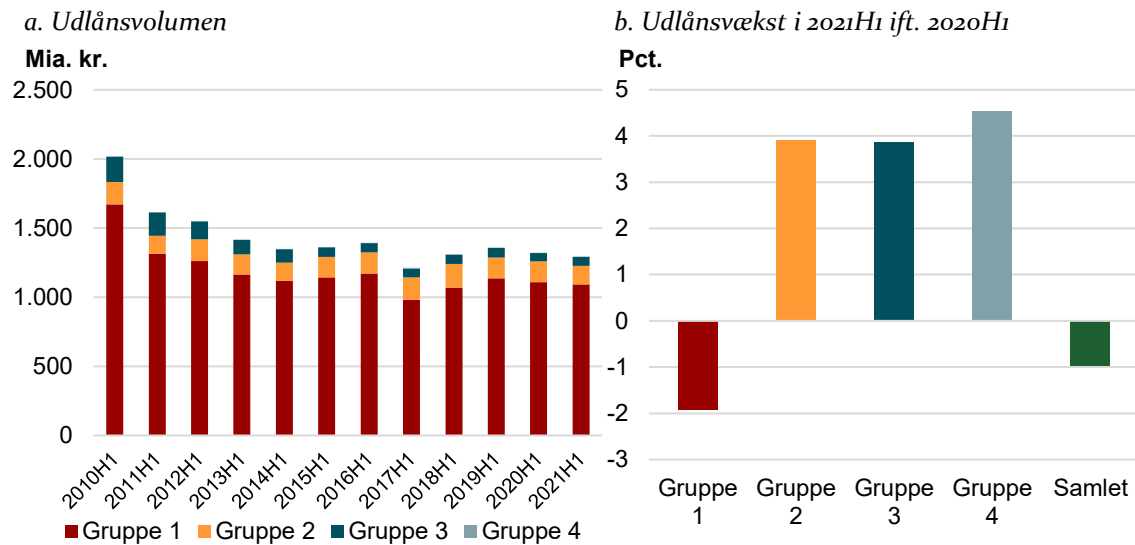
Note: Indlånsoverskuddet er beregnet som det balanceførte indskud i forhold til det balanceførte udlån ekskl. repo'er. Der er indlånsoverskud, når forholdet er over 100 pct.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Et stigende indlånsoverskud indebærer, at pengeinstitutterne får et øget placeringsbehov for denne overskudslikviditet. Typisk placeres en stor del af overskudsindlånene i korte danske stats- og realkreditobligationer. Renten på disse obligationer har været negativ de senere år, så stigningen i indlånsoverskuddet har forstærket et underliggende indtjeningsproblem i sektoren.

4. Kreditgivning

Pengeinstitutternes samlede udlån faldt i første halvår 2021 med 12 mia. kr. svarende til ca. 1 pct., jf. figur 6. Dermed fortsatte tendensen med faldende udlån i kølvandet på COVID-19-krisen. Før krisen ramte, var udlånet begyndt at stige en anelse. Faldet i det samlede udlån i første halvår var drevet af et fald i udlånet i de store pengeinstitutter i gruppe 1, mens gruppe 2-, 3- og 4-institutter havde en vækst i udlånet på omkring 4 pct.

Figur 6: Negativ udlånsvækst i første halvår 2021

Note: Balanceført udlån ekskl. repo'er. I figuren til højre er der korrigeret for låste grupper og fusioner, og der er set bort fra Facit Bank og Lunar Bank, der begge var gruppe 4-institutter i 2020, men lå i gruppe 3 i 2021, og hvis udlånsvækst som forholdsvis nye institutter ikke afspejler gruppe 4-institutternes udlånsvækst.

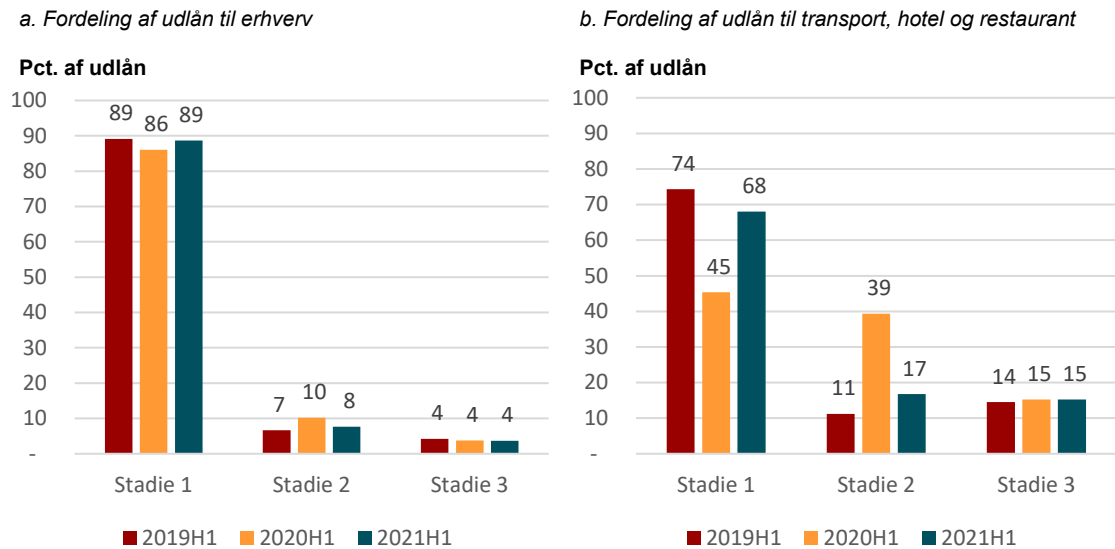
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Faldet i udlånet skal bl.a. ses i relation til de statslige hjælpepakker, der blev indført i forbindelse med COVID-19-krisen. Hjælpepakkerne understøttede virksomhedernes likviditet og indeholdt direkte tilskud til bl.a. lønomkostninger. Samtidig har det økonomiske tilbageslag og den forøgede usikkerhed dæmpet investeringslysten. I efteråret 2021 udfases de statslige hjælpepakker, hvilket forventeligt vil medføre en øget efterspørgsel efter kredit hos pengeinstitutterne.

Der skete overordnet ikke nogen nævneværdige ændringer i stadiefordelingen på pengeinstitutternes lån til erhverv, jf. figur 7. Her ses det, at lån i stadie 1 udgjorde 89 pct. af de samlede lån i 2021H1, hvilket er 3 procentpoint højere end i 2020H1 og på niveau med 2019H1. Lån i stadie 2, som er lån med betydelig stigning i kreditrisiko, faldt til 8 pct. af udlån i første halvår 2021, hvilket er 1 procentpoint højere end før COVID-19-krisen. I første halvår 2020 lå andelen af lån i stadie 2 på 10 pct. Afslutningsvis har lån i stadie 3, som er kreditforringede lån, ligget stabilt på et meget lavt niveau de seneste tre år. Se boks 1 for de nærmere retningslinjer for stadiefordelingen.

Dele af erhvervslivet har været hårdere ramt af COVID-19-krisen end andre. F.eks. har virksomheder inden for transport, hotel og restaurationsbranchen været meget begrænsede under nedlukningen, og deres kreditrisiko steg markant i starten af krisen. Ultimo juni 2020 blev mere end halvdelen af lånene til disse virksomheder vurderet til at have en øget kreditrisiko (lån i stadie 2 og 3). Ultimo juni 2021 var denne andel reduceret til knap en tredjedel, jf. figur 7.

Figur 7: Kun dele af lån til erhverv oplevede betydelig stigning i kreditrisiko

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Pengeinstitutterne øgede nedskrivningerne på udlån i den tidlige fase af COVID-19-krisen – en stor del på grund af ledelsesmæssige skøn – på baggrund af de markant forværrede konjunkturudsigter.

I første halvår 2021 faldt de samlede nedskrivninger, og gruppe 2- og 4-institutter havde negative nettonedskrivninger¹, jf. figur 8. Relativt til udlånet tog gruppe 3-institutterne flest nedskrivninger. Der ses positive nettonedskrivninger i både gruppe 1- og 3-institutter. For pengeinstitutterne i alt var der ikke nogen nævneværdige nettonedskrivninger.

I første halvår sås også meget lave nedskrivninger i brancher, der i høj grad var ramt af COVID-19-krisen, jf. figur 8. Industri er én af de fem brancher med de største nedskrivninger under krisen. Branchen industri havde de største netto tilbageførte nedskrivninger.

¹ Nedskrivninger i perioden kan netto blive negative (og derved indtægtsført i resultatopgørelsen), f.eks. hvor tilbageførte nedskrivninger overstiger nye nedskrivninger

Boks 1: Stadieplacering af udlån

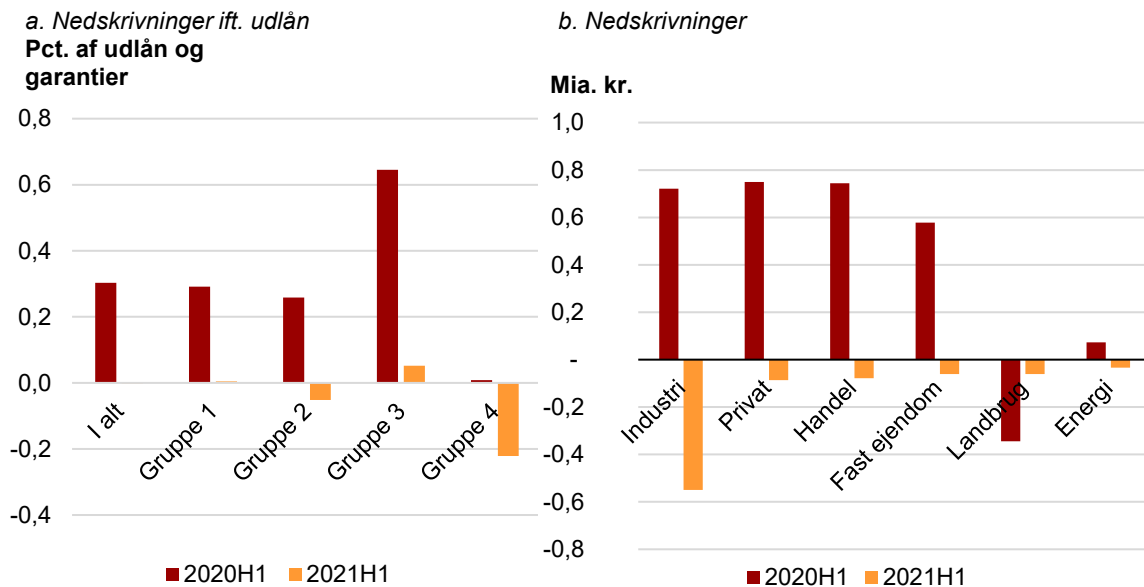
De gældende regler for pengeinstitutters nedskrivninger på udlån mv. baseret på den internationale regnskabsstandard IFRS 9 blev indført den 1. januar 2018. Reglerne fremgår af regnskabsbekendtgørelsen for pengeinstitutter m.fl., herunder bilag 10-11 og den tilhørende vejledning om vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko og kreditforringelse.

Stadie 1: Omfatter udlån mv., hvor kreditrisikoen ikke er steget betydeligt siden første indregning, dvs. siden kunden fik udlånet.

Stadie 2: Indeholder udlån mv., hvor kreditrisikoen er steget betydeligt siden første indregning, men hvor udlånet ikke er kreditforringet. Stadie 2 består af "stadie 2 normal" og "stadie 2 svag". "Stadie 2 svag" indeholder bl.a. udlån med indikation for kreditforringelse i form af, at kunden har fået lempelige vilkår af instituttet eller andre långivere på grund af sine økonomiske vanskeligheder, eller at kunden har betydelige økonomiske vanskeligheder. For at udlånet kan være i "stadie 2 svag" og ikke skal flyttes til stadie 3, kræves det, at det er mere sandsynligt, at instituttet ikke får tab på udlånet, end at det får tab.

Stadie 3: Består af alle udlån mv. med indikation for kreditforringelse i form af, at kunden har begået væsentlige kontraktbrud, bl.a. ved manglende overholdelse af betalingspligt for afdrag og renter, eller at det er sandsynligt, at kunden vil gå konkurs eller blive underlagt anden økonomisk rekonstruktion. Disse udlån skal være i stadie 3, uanset om det er mest sandsynligt, at instituttet får tab på udlånet, eller at det ikke får tab. Desuden indeholder stadie 3 udlån med indikation for kreditforringelse i form af, at kunden har fået lempeligere vilkår af instituttet eller andre långivere på grund af sine økonomiske vanskeligheder, eller at kunden har betydelige økonomiske vanskeligheder, og hvor det er mere sandsynligt, at instituttet får tab på udlånet, end at det ikke får tab.

Figur 8: Netto lave driftsførte nedskrivninger i alt og i flere segmenter i 2021H1

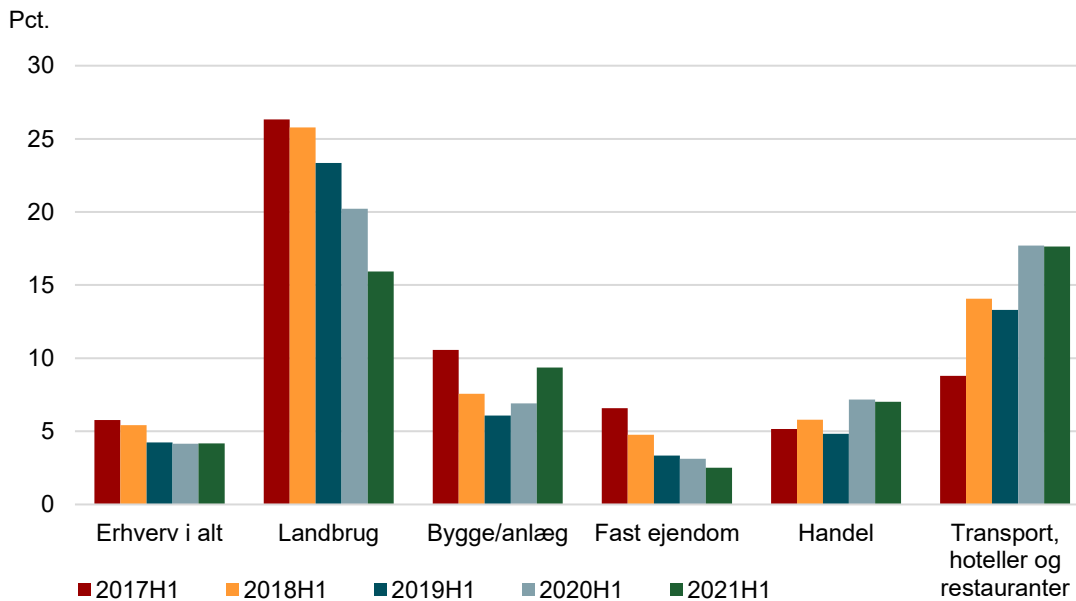

Note: Figuren til venstre viser de driftsførte nedskrivninger og hensættelser i forhold til udlån og garantier fordelt på institutgrupper. De driftsførte nedskrivninger er et nettotal. Figuren til højre viser de driftsførte nedskrivninger og hensættelser til de fem brancher, der havde de laveste nedskrivninger på udlån i første halvår 2021.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Pengeinstitutternes andel af misligholdte lån (NPL, non-performing loans) faldt samlet set en anelse under COVID-19-krisen, hvilket vidner om, at økonomien er kommet langt bedre gennem krisen end forventet. For de særligt kriseudsatte brancher, som handel samt transport, hoteller og restauranter, steg NPL-andelen dog væsentligt og er nu størst for alle brancher, jf. figur 9. NPL-andelen har længe været høj for landbruget, men er faldet de senere år.

Figur 9: NPL-andelen steg markant for COVID-19-ramte brancher

Note: Inkluderer pengeinstitutter i gruppe 1-3. En eksponering defineres som non-performing (NPL), hvis den har været i restance i mere end 90 dage, og/eller hvis det vurderes usandsynligt, at debitor fuldt ud opfylder sine betalingsforpligtelser uden realisering af sikkerheder.

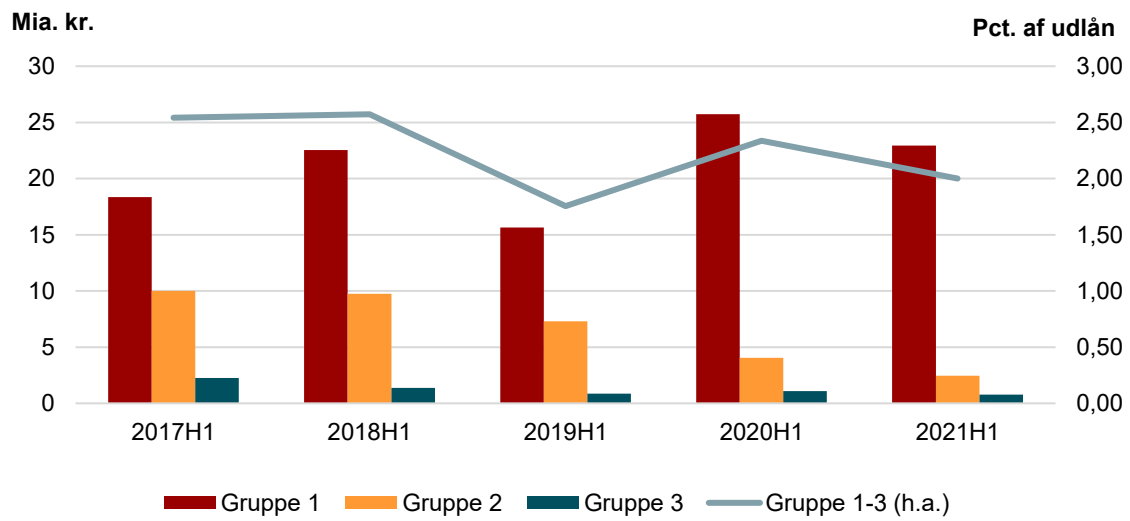
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Pengeinstitutternes lån med kreditlempelser til erhverv faldt med 4,7 mia. kr. svarende til 15 pct. i første halvår 2021 sammenlignet med første halvår 2020. Det svarer til 2 pct. af udlånsvolumen til erhverv i første halvår 2021 mod 2,3 pct. halvåret før, jf. figur 10.

Kreditlempelserne faldt på tværs af alle institutgrupper fra første halvår 2020 til samme periode 2021.

Faldet i lån med kreditlempelser vidner om, at der i første halvår 2020 er givet mange midlertidige kreditlempelser som følge af COVID-19-krisen. Det fortsat høje niveau af kreditlempelser afspejler den økonomiske situation, der stadig er præget af COVID-19-krisen, og kan også være påvirket af udfasningen af hjælpepakker.

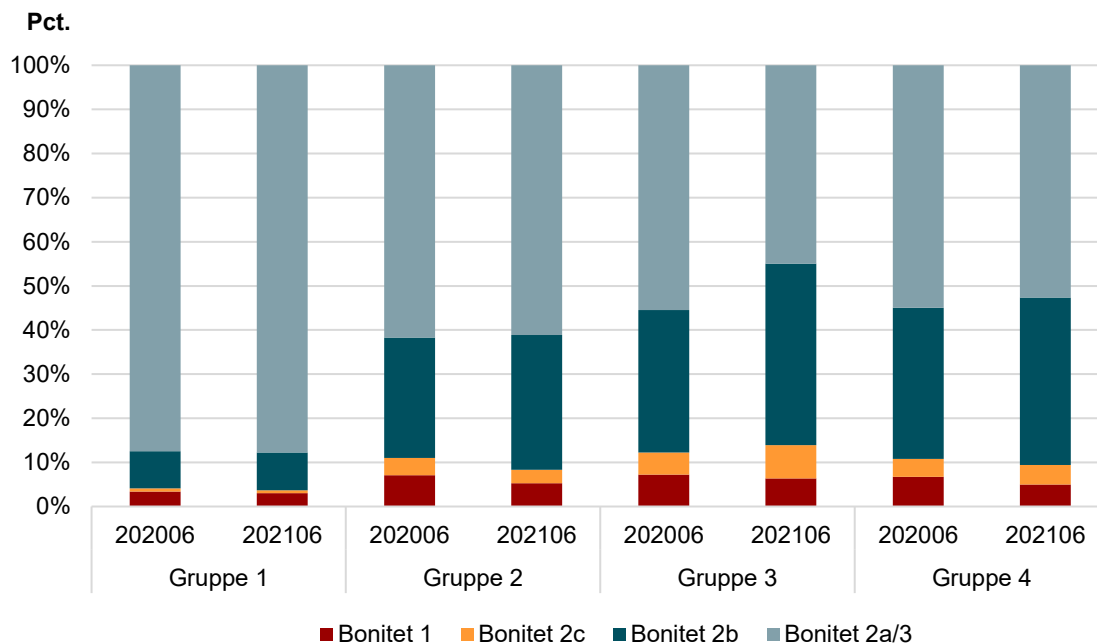
Figur 10: Fald i lån med kreditlempelser til erhverv

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

For gruppe 1- og 2-institutter blev udlån med den dårligste bonitet (1 og 2c) reduceret fra første halvår 2020 til samme periode 2021, men steg til gengæld for gruppe 3 og 4, jf. figur 11. Den store stigning i lån med dårlig bonitet hos især gruppe 4 kan skyldes, at de negative effekter af COVID-19-krisen først rigtig er belyst nu.

Figur 11: Bonitetsopgørelsen fanger konjunkturændringer fra COVID-19 sent

Note: Bonitetskategorierne er som følger. 3: Kunder med utvivlsom god bonitet, 2a: Kunder med normal bonitet, 2b: Kunder med visse svaghedstegn, 2c: Kunder med væsentlige svaghedstegn, men uden objektiv indikation på kreditforringelse (OIK), 1: Kunder med objektiv indikation på kreditforringelse (OIK).
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

5. Forbrugerbeskyttelse

Kreditværdighedsvurderinger

Finanstilsynet og Forbrugerombudsmanden udarbejdede i marts 2021 en vejledning om kreditværdighedsvurdering af forbrugere på grundlag af de to myndigheders erfaringer med mangelfuld kreditværdighedsvurdering i pengeinstitutter og i forbrugslånsvirksomheder. Vejledningen tjener som et hjælpeværktøj til virksomhederne, når de skal tilrettelægge deres processer for kreditværdighedsvurdering, og er udtryk for de to myndigheders fortolkning af det retlige grundlag, se boks 2.

Boks 2: Vejledning om kreditværdighedsvurdering

Det følger af vejledningen, at kreditgiver altid skal foretage en kreditværdighedsvurdering af forbrugeren uanset størrelsen på kreditten. Kreditværdighedsvurderingen skal tage udgangspunkt i den enkelte forbrugers økonomiske forhold, og til brug for vurderingen skal kreditgiver indhente fyldestgørende og dokumenterede oplysninger om forbrugers personlige forhold, indtægter, udgifter og gæld.

Disse oplysninger kan indhentes hos forbrugeren og ved søgning i relevante databaser som f.eks. kreditoplysningsbureauer. Vejledningen slår fast, at simple, udokumenterede erklæringer fra forbrugeren ikke kan anses for at være fyldestgørende og derfor ikke selvstændigt kan danne udgangspunkt for vurderingerne.

Kreditgiver bruger de indhentede oplysninger til at udregne forbrugers rådighedsbeløb.

Vejledningen opstiller ikke en egentlig ramme for rådighedsbeløbet, men understreger, at kreditgiver skal vurdere, om rådighedsbeløbet er tilstrækkeligt til, at forbrugeren vil være i stand til at betale ydelserne på kreditten til tiden og stadig opretholde en beskedent levestandard. Som pejlemærke fremhæver vejledningen taksterne fra den til enhver tid gældende gældssaneringsbekendtgørelse, der indeholder de beløbsgrænser, som efter lovgivningen muliggør en beskedent levestandard. Vejledningen understreger dog, at taksterne i bekendtgørelsen ikke kan stå alene, og at kreditgiver altid skal vurdere forbrugers økonomiske situation individuelt. Der vil dermed være tilfælde, hvor en forbruger har været vant til at leve for et rådighedsbeløb under taksten og derfor kan opnå en kredit, selvom forbrugers rådighedsbeløb ligger under taksten. På samme måde vil der være tilfælde, hvor en gennemgang af den enkelte forbrugers økonomi viser, at forbrugeren har været vant til at have et meget højt rådighedsbeløb og derfor må forventes at have meget svært ved at omstille sit forbrug til en situation, hvor rådighedsbeløbet ligger på eller omkring taksten.

Produktstyring

Finanstilsynet udgav den 7. juli 2021 Temarapport om produktgodkendelsesprocedurer og produktstyringsordninger². Rapporten indeholder Finanstilsynets væsentligste observationer fra en temainspektion om samme emne, hvor seks pengeinstitutter deltog. Inspektionen omhandlede den finansielle lovgivning, der stiller krav til de produktgodkendelses- og produktstyringsordninger, som spiller en central rolle i sikringen af, at investorer tilbydes passende produkter, se boks 3³.

Boks 3: Temarapport om produktgodkendelsesprocedurer

Bekendtgørelse nr. 922 af 29. juni 2017 om produktgodkendelsesprocedurer fastlægger en række krav til produktgodkendelses- og produktstyringsordninger for produktudviklere og distributører. Pengeinstitutter skal bl.a. afgrænse, hvem et produkt er egnet henholdsvis ikke egnet for. De skal følge op på, om et produkt er distribueret til kunder, som det ikke er egnet for, og opfylde en række organisatoriske krav.

Finanstilsynet vurderede, at organiseringen af området haltede i flere af pengeinstitutterne. Produktgodkendelse og produktstyring var ikke prioriteret tilstrækkeligt højt, og der var ikke ressourcer nok til rådighed for arbejdet. I flere institutter var ledelsen ikke tilstrækkeligt involveret til, at den kunne siges at have kontrol over produktstyringen, som lovgivningen ellers kræver. Temainspektionen viste et behov for, at lederne i højere grad involverer sig i produktgodkendelse og produktstyring. De skal inddrages direkte i væsentlige vurderinger og beslutninger, og for den øvrige del skal ledelsen modtage en fyldestgørende rapportering og følge op på denne. Ledelsen skal kunne stå inde for både organiseringen af området og det udførte arbejde.

Et af de væsentligste krav i produktstyringen er, at pengeinstitutter skal afgrænse både en positiv og en negativ målgruppe (target market) for ethvert investeringsprodukt og -ydelse og regelmæssigt analysere og revurdere afgrænsningen. Forpligtelsen til at afgrænse både en positiv og en negativ målgruppe skal ikke forveksles med og kan ikke erstattes af den egnethedstest, som instituttet i henhold til investorbeskyttelsesbekendtgørelsen er forpligtet til at udarbejde for den enkelt kunde, når det leverer en investeringservice. Institutterne skal sørge for, at begge elementer er til stede og medvirker til at sikre, at et investeringsprodukt er velegnet for kunden.

Gennemgangen af konkrete eksempler på produktgodkendelser, herunder målgruppeafgrænsning og vurderinger, viste, at de gennemførte processer og vurderinger i flere tilfælde var utilstrækkelige. Der var eksempler på, at produkter ikke var gennemgået over en meget lang periode, eller at produkter slet ikke blev anset for at være omfattet af krav til produktgodkendelse og produktstyring, fordi der var tale om tjenesteydelser sammensat af flere forskellige finansielle instrumenter. I nogle til-

²https://www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2021/070721_Pengeinstitutterne_skal_styrke_produktstyring

³Kravene har været gældende siden 2018, hvor bekendtgørelse om produktgodkendelsesprocedurer nr. 922 af 29. juni 2017 trådte i kraft.

fælde blev meget forskellige produkter håndteret gruppevis som ét produkt, så vurderingerne ikke blev tilstrækkeligt detaljerede. Institutterne skal sikre, at hver produktgruppe rent faktisk kun indeholder produkter, der besidder de samme produktens egenskaber. Det er også afgørende, at grupperingen er begrundet og dokumenteret.

Reguleringen i investorbekendtgørelsen fastslår, at komplekse produkter (i MIFID-definitionen¹) ikke må sælges via execution only i netbank eller ved personlig kontakt uden rådgivning, hvor der alene er tale om ordreudførelse. Som en følge heraf er det gængs praksis, at execution only ikke bruges som distributionskanal for sådanne komplekse finansielle instrumenter. Omvendt er der praksis for at bruge execution only som distributionskanal for produkter, der ikke er komplekse i henhold til MIFID-definition. Dette omfatter f.eks. alle UCITS-fonde. I relation til produktgodkendelse og produktstyring kan instituttet dog ikke uden videre forlade sig på, om et produkt i henhold til MiFID II er defineret som ikkekomplekst. På den måde kan visse UCITS-fonde have karakteristika, der i produktstyringssammenhæng må anses som komplicerede. Dermed er de uegnede til distribution via execution only, med mindre der kan ske en snævrere afgrænsning af kunder, så distribution af disse produkter ikke sker til alle detailkunder. Det gælder f.eks. investeringsfonde med komplicerede omkostningsstrukturer. Pengeinstitutterne skal også ved distributionskanalen execution only afgrænse en positiv og en negativ målgruppe for produktet. Institutterne skal desuden sikre, at produktet kun distribueres til den afgrænsede positive målgruppe. Udfordringen for institutterne kan være, at kendskabet til kunden er begrænset, og at muligheden for at differentiere kunder er mindre end ved andre distributionsformer. Undersøgelsen viser, at denne sikring kan ske ved brug af handelsprocedurer, som direkte blokerer for salg. I andre tilfælde er der tydelige advarsler til kunder om produktet og risici.

Produktstyringsordningerne i institutterne skal sikre, at den på forhånd fastlagte positive målgruppe og den faktiske målgruppe regelmæssigt bliver analyseret og vurderet i forhold til hinanden. Temainspektionen viste, at der bruges systemunderstøttede processer, som tilvejebringer et stort og detaljeret datagrundlag for distributionskontrol. Finanstilsynet har den opfattelse, at mulighederne for at understøtte distributionskontrol med etablerede systemer og datagrundlag ikke udnyttes fuldt ud. Distributionskontrol bør indeholde både kvantitative og kvalitative elementer. Det betyder, at analysen bør være databaseret, men at data og tabeller skal suppleres med vurderinger og overvejelser om f.eks. årsager til salg uden for målgruppen, mitigerende foranstaltninger, behov for revurdering af målgruppedata eller behov for ændringer af distributionsstrategi mv.

6. Bilag

Bilag 1: Pengeinstitutternes årsregnskaber, 2016H1–2021H1

	2016H1	2017H1	2018H1	2019H1	2020H1	2021H1	Ændring, 1 år	Ændring, 5 år
<i>Resultatopgørelse</i>	<i>mio. kr.</i>						<i>pct.</i>	
Renteindtægter	27.733	22.709	23.344	24.644	22.879	20.773	-9,2	-25,1
Renteudgifter	6.494	6.216	6.923	9.399	6.899	4.873	-29,4	-25,0
Nettorenteindtægter	21.238	16.492	16.421	15.245	15.980	15.899	-0,5	-25,1
Udbytte af aktiver mv.	797	474	472	919	481	695	44,5	-12,8
Gebyrer og provisionsindtægter	14.858	13.457	14.356	14.526	15.232	17.047	11,9	14,7
Afgivne gebyrer og provision	2.970	2.738	2.880	2.663	2.862	3.103	8,4	4,5
Nettorente- og gebyrindtægter	33.923	27.685	28.368	28.027	28.831	30.539	5,9	-10,0
Udgifter til personale og administration	22.800	18.848	20.545	21.355	22.805	23.179	1,6	1,7
Andre driftsindtægter	2.112	1.200	1.850	1.057	1.199	1.954	63,0	-7,5
Andre driftsudgifter	19	130	82	81	201	98	-51,1	406,9
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	1.484	1.446	1.507	2.155	2.175	2.087	-4,0	40,6
Basisindtjening	11.732	8.460	8.084	5.493	4.849	7.129	47,0	-39,2
Kursreguleringer	716	8.231	4.335	2.918	1.563	4.251	171,9	493,8
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	1.690	-336	-458	897	6.768	-187		
Resultat af kapitalandele i associerede virksomheder	6.340	5.259	4.673	6.141	4.089	5.218	27,6	-17,7
Resultat før skat	17.099	22.286	17.551	13.655	3.707	16.785	352,8	-1,8
Skat	2.301	3.711	2.446	1.632	-100	2.388		3,8
Halvårets resultat	14.798	18.575	15.105	12.022	3.806	14.396	278,2	-2,7

Note: Tallene er baseret på de pengeinstitutter, der eksisterede i de enkelte år.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

	2016H1	2017H1	2018H1	2019H1	2020H1	2021H1	Ændring, 1 år	Ændring, 5 år
<i>Balanceposter</i>	<i>mio. kr.</i>						<i>pct.</i>	
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	46.007	70.107	66.283	151.414	227.007	403.716	77,8	777,5
Tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker	367.222	416.551	351.556	223.437	207.899	154.119	-25,9	-58,0
Udlån	1.688.449	1.475.281	1.618.390	1.718.322	1.732.774	1.632.576	-5,8	-3,3
Udlån ex. Repo	1.393.810	1.213.053	1.311.274	1.358.897	1.322.268	1.309.499	-1,0	-6,0
Obligationer	814.042	683.226	706.007	739.257	795.643	880.851	10,7	8,2
Aktier mv.	30.103	27.235	29.645	26.924	25.289	36.338	43,7	20,7
Kapitalandele i associerede virksomheder	2.990	1.760	1.832	2.700	3.404	2.725	-19,9	-8,8
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	152.140	122.127	113.397	115.902	122.043	129.609	6,2	-14,8
Aktiver tilknyttet puljeordninger	127.446	113.613	121.396	127.479	131.170	154.410	17,7	21,2
Immaterielle aktiver	11.608	10.079	11.197	11.656	12.266	13.447	9,6	15,8
Grunde og bygninger	7.298	6.880	6.550	7.722	12.436	11.669	-6,2	59,9
Øvrige materielle aktiver	4.646	4.373	4.670	10.570	5.436	5.396	-0,7	16,1
Skatteaktiver	5.087	3.083	4.837	5.538	7.259	6.671	-8,1	31,1
Aktiver i midlertidig besiddelse	1.396	417	696	4.317	2.531	128	-95,0	-90,9
Andre aktiver	526.589	375.037	382.430	399.190	490.820	359.279	-26,8	-31,8
Periodeafgrænsningsposter	2.872	2.259	2.390	3.269	3.205	3.185	-0,6	10,9
Aktiver i alt	3.787.897	3.312.029	3.421.273	3.547.696	3.779.184	3.794.119	0,4	0,2
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	483.861	361.650	363.263	378.531	332.713	350.900	5,5	-27,5
Indlån	1.798.773	1.598.521	1.775.421	1.880.704	2.039.841	2.173.786	6,6	20,8
Indlån ex. Repo	1.684.876	1.465.270	1.640.711	1.690.410	1.856.903	1.994.648	7,4	18,4
Udstedte obligationer	400.138	437.386	370.371	346.189	346.877	344.542	-0,7	-13,9
Øvrige forpligtelser	55.613	11.883	8.071	10.801	13.142	17.939	36,5	-67,7
Periodeafgrænsningsposter	1.342	1.275	1.120	796	958	941	-1,8	-29,9
Gæld i alt	3.406.756	2.975.774	3.070.716	3.197.246	3.412.893	3.396.573	-0,5	-0,3
Hensatte forpligtelser	11.806	9.881	11.222	12.126	7.344	7.565	3,0	-35,9
Efterstillede kapitalindskud	53.577	41.059	45.343	37.326	46.047	53.881	17,0	0,6
Egenkapital	315.758	285.315	293.992	300.998	312.900	336.100	7,4	6,4
Passiver i alt	3.787.897	3.312.029	3.421.273	3.547.696	3.779.184	3.794.119	0,4	0,2

Note: Tallene er baseret på de pengeinstitutter, der eksisterede i de enkelte år.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Bilag 2: Pengeinstitutternes nøgletal, 2016H1–2021H1

	2016H1	2017H1	2018H1	2019H1	2020H1	2021H1
	<i>pct.</i>					
Kapitalprocent	22,6	23,5	23,4	23,0	25,1	25,0
Kernekapitalprocent	20,0	21,0	20,8	21,0	22,4	22,3
Egentlig kernekapitalprocent	17,9	18,9	18,3	18,5	20,4	20,1
Egenkapitalens forrentning før skat	5,4	7,8	6,0	4,5	1,2	5,0
Egenkapitalens forrentning efter skat	4,7	6,5	5,1	4,0	1,2	4,3
Indtjening pr. omkostningskrone (kr.)	4,5	2,1	1,8	1,6	1,1	1,6
Akkumuleret nedskrivningsprocent	3,0	2,6	2,5	2,0	2,2	2,0
Periodens nedskrivningsprocent	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,3	0,0
Udlån i forhold til egenkapital (forhold)	4,4	4,3	4,5	4,5	4,2	3,9
Samlede risikoeksponeringer (mia. kr.)	1.459	1.226	1.268	1.318	1.309	1.423
<i>Heraf for kreditrisiko</i>	1.195	990	1.036	1.073	1.053	1.177
<i>markedsrisiko</i>	106	103	95	99	118	109
<i>operationel risiko</i>	145	122	128	133	129	126

Bilag 3: Gruppeopdeling, 2021

Gruppe 1 - Arb. kapital over 75 mia. kr.

3000 Danske Bank A/S	8117 Nykredit Bank A/S
7858 Jyske Bank A/S	9380 Spar Nord Bank A/S
8079 Sydbank A/S	

Gruppe 2 - Arb. kapital over 12 mia. kr.

5301 Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank	522 Sparekassen Sjælland-Fyn A/S
7670 Ringkjøbing Landbobank. Aktieselskab	7730 Vestjysk Bank A/S
1149 Saxo Bank A/S	9217 Jutlander Bank A/S
9335 Sparekassen Kronjylland	9686 Den Jyske Sparekasse A/S
9070 Sparekassen Vendsyssel	755 Middelfart Sparekasse
400 Lån & Spar Bank A/S	

Gruppe 3 - Arb. kapital over 750 mio. kr.

5999 Danske Andelskassers Bank A/S	9388 Sparekassen Djursland
7320 Djurslands Bank A/S	9797 Broager Sparekasse
9090 Sparekassen Thy	6620 Coop Bank A/S
9137 Ekspres Bank A/S	9682 Sparekassen for Nr. Nebel og Ome
7780 Skjern Bank A/S	7570 PenSam Bank A/S
6771 Lægernes Bank A/S	537 Dragsholm Sparekasse
844 Fynske Bank A/S	9827 Sparekassen Bredebro
9740 Frøs Sparekasse	847 Rise Flemløse Sparekasse
6471 Grønlandsbanken, Aktieselskab	13080 Frørup Andelskasse
7930 Kreditbanken A/S	7500 Hvidbjerg Bank A/S
6520 Lollands Bank A/S	9312 Sparekassen Balling
6860 Nordfyns Bank, Aktieselskabet	9354 Rønde Sparekasse
13460 Merkur Andelskasse	9860 Folkesparekassen
6880 Totalbanken A/S	9133 Frøslev-Møllerup Sparekasse
6140 Møns Bank A/S	28002 Lunar Bank A/S
1671 Basisbank A/S	28003 Facit Bank A/S

Gruppe 4 - Arb. kapital under 750 mio. kr.

13290 Andelskassen Fælleskassen	9634 Borbjerg Sparekasse
9124 Sønderhå-Hørsted Sparekasse	9135 Klim Sparekasse
1693 PFA Bank A/S	5125 Leasing Fyn Bank A/S
9684 Fanø Sparekasse	28001 Maj Bank A/S
13070 FASTER Andelskasse	9629 Stadil Sparekasse